

**DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Familie- og kulturkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1676-

Dato
9. mai 2025

Representantforslag 211 S (2024-2025) om å gi ungdommen en sjanse - arbeid, tilhørighet og like muligheter for alle

Jeg viser til brev fra Stortingets familie- og kulturkomiteen av 24. april 2025, som jeg har fått videresendt fra Barne- og familiedepartementet for besvarelse, der det bes om en vurdering av representantforslag 211 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Marian Hussein, Kathy Lie, Freddy André Øvstegård og Torgeir Knag Fylkesnes.

Enkelte av forslagene faller inn under andre statsråders ansvarsområder. Fiskeri- og havministeren har utarbeidet svar til forslag nr. 2, helse- og omsorgsministeren til forslag nr. 3 og kultur- og likestillingsministeren til forslag nr. 4.

Jeg setter pris på representantenes engasjement for ungdom som står utenfor fellesskapet eller som står i fare for å havne utenfor skole, arbeid og fritidsarenaer.

Andelen unge som står utenfor arbeid, utdanning eller opplæring er lavere i Norge sammenliknet med de fleste andre europeiske land. Likevel er det bekymringsfullt når unge faller utenfor.. Tall fra SSB viser at om lag halvparten av de omtrent 100 000 unge utenfor arbeid og utdanning har ukjent status. Det er blant annet unge som blir forsørget av familie. Én av fire mottar helserelaterte ytelser, en andel som har økt siden 2015. Det at de ikke er i jobb eller utdanning er et tap både for den enkelte og for samfunnet.

Som representantene påpeker, er utfordringene som unge i denne situasjonen møter ofte mer komplekse og sammensatte enn tidligere. Det innebærer at det er behov for støtte og oppfølging på tvers av myndighetsområder.

Det gjøres nærmere rede for regjeringens innsats i kommentarene til de enkelte forslagene.

Forslag 1 Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt program med mål om å skape 50 000 ungdomsjobber

Forslagsstillerne viser til at arbeid gir tilhørighet, mestring og økonomisk trygghet, og at at tilgang på lavterskeljobber kan gi mulighet for praktiske erfaringer som kan hjelpe unge inn i arbeidslivet.

Jeg er enig med representantene i at deltidsjobb, sommerjobb og arbeidspraksis kan gi verdifull erfaring og mestring for unge som står utenfor fellesskapet. Mange unge som er registrert hos Nav med behov for bistand til å komme i jobb har liten eller ingen arbeidserfaring, og flere sliter med motivasjon for jobb. Vi må gjøre et krafttak for å snu denne trenden. Derfor vil regjeringen garantere unge under 30 år som står utenfor arbeid og utdanning, tilbud om jobberfaring, oppfølging eller utdanning. Vi er godt i gang med dette ungdomsløftet. Ungdomsløftet handler også om å gi barn og unge best mulige forutsetninger gjennom oppveksten, for å forebygge utenforskap i overgangen fra ungdomsliv til voksenliv og i overgangen fra utdanning til arbeid. I 2024 innførte regjeringen en rett til å fullføre videregående opplæring, som vil bidra til at flere kan oppnå formell kompetanse.

I 2023 innførte vi en ungdomsgaranti som skal sikre at unge som trenger hjelp til å komme i arbeid, får tidlig innsats og tett oppfølging så lenge det er nødvendig. Alle i målgruppen for garantien skal få en fast kontaktperson i Nav. Innsatsen skal også bidra til en bedre samordning av tjenester fra arbeids- og velferdsforvaltningen, helsetjenestene og utdanningssystemet for å motvirke at ungdom og unge voksne faller utenfor skole og arbeid.

Nå bygger vi videre på denne innsatsen og har i forbindelse med Meld. St. 33 (2023–2024) *En forsterket arbeidslinje – flere i jobb og færre på trygd*, foreslått en rekke nye tiltak. Regjeringen vil iverksette forsøk med et arbeidsrettet ungdomsprogram som skal få enda flere unge ut i aktivitet og inn i arbeid. Unge som trenger hjelp for å komme i arbeid skal få tilbud om å delta i et program med en ny ytelse som ikke er knyttet til at den unge har en diagnose, men at man er i aktivitet. Ungdomsprogrammet skal gi mulighet for å komme raskt i gang med arbeidsrettet aktivitet. Programmet er på fulltid og vil inneholde ulike arbeidsmarkedstiltak. Deltakerne vil få veiledning i jobbsøking, skriving av CV og andre arbeidsrettede aktiviteter. Arbeidspraksis og lønnet arbeid vil også inngå i programmet. Målet er at flere unge får en stabil tilknytning arbeidslivet og at andelen som mottar helserelaterte ytelser går ned.

Jeg er også i gang med endringer som vil gi mer praktisk fag- og yrkesopplæring til unge som trenger det. Regjeringen vil foreslå tiltak rettet mot unge i alderen fra 16 til 19 år som står uten jobb og utdanning, og som trenger praksisnær opplæring, individuell tilrettelegging og tett oppfølging for å kunne gjennomføre fag- og yrkesopplæring. Det handler om unge som med sosiale og/eller helsemessige utfordringer ikke klarer å nyttiggjøre seg opplæringstilbudet fra fylkeskommunen, og som i dag faller mellom to stoler. Derfor endrer

jeg regelverket i Nav, slik at også denne aldersgruppen kan få tilbud om opplæringstiltak. I dag er aldersgrensen for opplæringstiltak i Nav 19 år. Endringene vil gjøre det mulig for Nav og fylkeskommunene å inngå samarbeid om mer fleksible opplæringstilbud.

Regjeringen har en målrettet innsats for at flere unge skal settes i stand til å komme i arbeid og bli attraktive for arbeidsgiverne, gjennom utdanning, oppfølging og jobberfaring. Økt og bedre bruk av arbeidsmarkedstiltak og helt nye virkemidler står sentralt. Gjennom tiltak som vektlegger den enkeltes ressurser skal flere unge få mulighet til å bidra og til å være en del av fellesskapet.

Forslag 2 Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som gjør det enklere for unge å starte og drive næring, blant annet som fiskere, bønder og i øvrige deler av næringslivet.

I fiskeriene er det flere ordninger som skal bidra til å rekruttere ungdom til fiskeryrket. For ungdom som fyller 12 år senest i det aktuelle året, og som er under 25 år, er det mulig å delta i fiske gjennom ungdomsfiskeordningen i sommersesongen. Videre finnes det en ordning med lærlingkvoter, som har som formål å styrke den fiskerifaglige undervisningen, og legge til rette for rekruttering til fiskerinæringen. Ordningen går ut på at det settes av kvoter til dette formålet i ulike fiskerier, og at en lærling kan få tildelt en lærlingkvote per år. Videre kan det nevnes at det gis ekstra kvoter til unge fiskere under 30 år for menn og 40 år for kvinner. Tillegget er et garantert kvotetillegg på en viss mengde torsk, og formålet med ordningen er å øke driftsgrunnlaget for unge fiskere og dermed deres mulighet til å etablere seg i næringen. Fiskerne må være majoritetseiere i et merkeregistrert fartøy i åpen gruppe. Det gis også hvert år et ytterligere kvotetillegg til seks unge fiskere som de deretter får tildelt årlig for en periode på inntil fem år.

Videre viser Nærings- og fiskeridepartementet til den søknadsbaserte tilskuddsordningen for entreprenørskapsfremmende aktiviteter for ungdom. Det finnes allerede en søknadsbasert tilskuddsordning med mål om å bidra til å styrke interessen for, og kunnskap om, entreprenørskap hos ungdom under videregående opplæring. Ordningen skal finansiere aktiviteter som kan gi ungdom egenerfaring i entreprenørskap, inspirere dem til fremtidig entreprenørskap og bidra til etablering eller utvikling av fremtidig næringsvirksomhet. Ordningen skal bidra til at ungdom i målgruppen, uavhengig av bosted, utdanningsvalg og -muligheter skal kunne få delta på en entreprenørskapsaktivitet. Tilskuddsordningen har en ramme på 35,5 mill. kroner i 2025 og administreres av Utdanningsdirektoratet.

Forslag 3 Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt kompetansesenter for unge menn og psykisk helse

Regjeringen tar menns psykiske helseutfordringer på alvor. Menn er overrepresentert i selvmords-statistikken og søker i mindre grad enn kvinner hjelp for helseutfordringer. Vi vet også at rusmiddellidelser og spillproblemer er mer utbredt blant menn. Gjennom *Opptappingsplan for psykisk helse* jobber regjeringen for at hjelpen skal bli mer tilgjengelig for dem som trenger det. Vi satser særlig på gode lavterskeltilbud i kommunene, slik at flere kan få god hjelp uten henvisning og lang ventetid. Digitale tilbud bidrar også til å senke terskelen for å søke hjelp. For noen kan det oppleves enklere og tryggere å motta hjelp på nettet enn ansikt-til-ansikt med en behandler. Vi jobber også med å styrke tilgangen til digitale selvhjelps- og behandlingstilbud innen psykisk helse.

Det er videre viktig med god kunnskap om gutter og menns psykiske helse. Det er etablert en rekke kompetansesenter utenfor spesialisthelsetjenesten som jobber med kunnskaps- og kompetanseheving innen psykisk helse-, rus- og voldsfeltet, blant annet de fire regionale kunnskapssentrene for barn og unges psykiske helse og barnevern (RKBURBUP), Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA), de syv kompetansesentrene innen rusområdet (KORUS), de fem regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og Nasjonalt senter for selvmordsforskning og forebygging (NSSF). Disse bidrar med viktig kunnskap ut i tjenestene, også om gutter og menns psykiske helse. Det er også etablert et eget ressursenter for menn, Reform, som har et særskilt mannsperspektiv. Reform finansieres over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett.

Helse- og omsorgsdepartementet arbeider med å følge opp vedtaket i revidert nasjonalbudsjett 2023 om å utrede en mer samlet organisering av forsknings- og kompetansesentrene utenfor spesialisthelsetjenesten. Målet er å bidra til en mer samlet, helhetlig og koordinert støtte til kommunenes strategiske og systematiske arbeid med:

- A. kvalitetsforbedring og tjenesteutvikling i kommunal sektor
- B. formidling, rådgivning og veiledning til kommunene om kunnskapsbasert praksis
- C. ivaretagelse og videreføring av arbeidet og oppgavene rettet mot spesialisthelsetjenesten og andre sektorer

Som sagt tar vi unge menns psykiske helseutfordringer på alvor, og legger til grunn at dette vil håndteres på en god måte innenfor rammen av oppfølgingen av *Opptappingsplan for psykisk helse* og en mer samlet organisering av eksisterende kompetansesentre.

Forslag 4 Stortinget ber regjeringen i samarbeid med idretten og kommunene gjennomføre målrettede tiltak for å redusere kostnader og øke deltakelsen i barne- og ungdomsidretten

Alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Arbeidet for å redusere barrierer for deltakelse deltakelsen har vært ett hovedmål for regjeringen siden den tiltrådte.

Målet er å få prisene ned og deltagelsen opp. Handlingsplanen «Alle inkludert!» ble lagt fram i 2024 og inneholder 43 tiltak for å øke deltagelsen i kultur, idrett og friluftsliv.

På idrettsområdet har arbeidet mot barrierer for deltakelse foregått over lang tid og på en rekke områder. Regjeringen har de siste årene gjort tydeligere prioriteringer med mål om at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i idrett. Samlet har dette gitt et betydelig løft for den lokale idretten.

Norges idrettsforbund ble i statsråd 13. desember 2024 tildelt 930 mill. kroner fra spillemidlene til idrettsformål for 2025, en økning på 60 mill. kroner sammenliknet med tilskuddet i 2024. Spillemiddeltilskuddet til NIF for 2025 skal bidra til at NIF kan styrke arbeidet med å inkludere barn og ungdom mellom 6 og 19 år som faller utenfor eller som står i fare for å falle utenfor på grunn av sosial ulikhet og sosioøkonomiske årsaker. Regjeringen har prioritert ordningen med tilskudd til inkludering i idrettslag og ordningen med lokale aktivitetsmidler (LAM). Dette er enkle og evaluerte ordninger som vi vet fungerer.

Siden 2023 har det i tillegg vært avsatt midler på Hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål til en målrettet innsats i områder der det bor flest familier med vedvarende lavinntekt. Det er også bevilget midler til statsbudsjettet til samme formål. Regjeringen fortsetter ekstrainsatsen i 2025. I forbindelse med årets hovedfordeling av spillemidler til idrettsformål settes det av 150 millioner kroner til dette arbeidet, 20 millioner kroner mer enn i fjor. Til sammen har regjeringen brukt over 600 millioner kroner på satsingen i denne perioden.

Med hilsen

Tonje Brenna